

O săptămână școlară să devină

ALTFEL

cu adevărat

Noi rizonturi
pentru tineri și comunitate

Cu sprijinul

Raiffeisen
BANK

Banking așa cum trebuie

1. Descriere stare actuală

Programul *Școala Altfel* a fost introdus în sistemul de învățământ începând cu anul 2011. De atunci și până acum Metodologia¹ a suferit mai multe modificări, însă esența acestei săptămâni constă în:

- concentrarea atenției pe două competențe: competența de a învăța să înveți și dezvoltarea socio-emoțională a elevilor²
- autonomia școlii în decizia cu privire la perioada din anul școlar în care se derulează programul.³

În toți acești 7 ani, cadrele didactice au încercat să realizeze diferite activități „altfel”, așa cum a fost indus de chiar titlul programului. Să faci activități „altfel” a însemnat, concret: fie ieșirea elevilor din școală, fie activități în care metodele de învățare experiențiale au luat locul metodelor clasice, fie implicarea unor persoane sau organizații în realizarea activităților, fie abordarea unor teme sau subiecte diferite de curriculum, fie organizarea unor evenimente culturale, sportive, artistice sau competiții.

În ultimii patru ani ne-am întâlnit, sub diferite forme (mese rotunde, workshop-uri, conferințe, proiecte) cu persoane implicate în acest program: persoane din conducerea școlii, consilieri educativi, inspectori, cadre didactice, elevi, părinți, reprezentanți ai unor ONG-uri, specialiști din diferite domenii, cu un singur scop: acela de a facilita realizarea unui program în care toți cei implicați să poată, să își dorească și să experimenteze noi moduri de a învăța. Ceea ce am descoperit cu această ocazie ne arată dorință și interes, pe de o parte, dar și teamă de schimbare și lipsă de soluții, pe de altă parte.

În 2016 a fost pus la dispoziția școlilor un Ghid de implementare⁴ care descrie pașii de urmat, metode și proceduri, oferind numeroase anexe utile în implementare. Ulterior apariției Ghidului, în cadrul unor evenimente organizate de Fundația Noi Orizonturi (Bistrița, Cluj Napoca, Sibiu, Timișoara, Târgu Mureș) cu sprijinul ISJ-urilor, am constatat că persoanele prezente la activități (consilieri educativi, profesori, directori) fie nu au citit Metodologia și Ghidul, fie au citit, dar nu au înțeles sensul programului, fie au citit și înțeles sensul programului, dar nu știu să îl pună în aplicare, respectând cerințele de bază.

¹ Anexă la O.M.E.N.C.S. nr. 5034/29.08.2016

² *idem*, art.2

³ *idem*, art.1

⁴ Ghid program „Școala Altfel”

Iată câteva astfel de exemple:

- excursii care nu au niciun obiectiv de învățare
- vizite în diferite locuri din oraș, unde activitățile sunt ludice, de recreere sau pur și simplu ieșiri din perimetrul școlii (vizită în grădina botanică, fără ghid, scop, sarcini de învățare; vizită la muzeu, ghid, scop, sarcini de învățare; ieșiri în natură, fără tematică, scop, obiective etc.)
- ateliere/teme/subiecte oferite pornind de la abilitățile, interesele și pasiunile profesorilor și nu ale elevilor
- ateliere care nu au legătură cu competențele vizate de metodologie⁵
- activități care își propun (nerealist) formarea sau dezvoltarea unor deprinderi care, în timp real, necesită poate ani pentru a fi atinse
- activități sau ateliere propuse pe baza unui sondaj al clasei, luând în considerare decizia majorității, nu a tuturor elevilor (decizie prin vot și nu prin consens)

Viziunea **Fundației Noi Orizonturi** este aceea potrivit căreia programul Școala Altfel este un bun prilej, o oportunitate pentru profesori și pentru elevi de a experimenta ceva nou, pentru ca, din ceea ce au experimentat să poată învăța și transfera spre celelalte săptămâni de școală.

În 2017-2018 trei școli curajoase au acceptat propunerea noastră de a deveni centre de pilotare a programului Școala Altfel conform Metodologiei⁶ și Ghidului în vigoare. Le mulțumim pentru încredere și pentru efortul depus echipelor de organizare din:

- Colegiul Național Liviu Rebreanu din Bistrița,
- Colegiul Național C.D. Loga din Caransebeș
- Școala nr. 10 din Suceava

Directori, consilieri educativi, profesori, părinți, elevi și parteneri din comunitate au contribuit la realizarea unui proiect integrat și coerent de educație și au promovat know-how-ul obținut în urma conceperii, planificării, implementării și evaluării proiectului. Povestea acestor școli și lecțiile învățate stau la baza acestui document.

Întregul demers a fost sprijinit financiar de către Raiffeisen Bank Romania prin Programul de granturi Raiffeisen Comunități 2017. Pe această cale le mulțumim pentru contribuția generoasă la educația din România.

Nu în ultimul rând, le mulțumim voluntarilor inimoși care au oferit timp, resurse și inspirație: Oarga Rareș, Argatu Daniela, Bianca Murariu, Florentina Onisor, Ana Canicean, Ciolpan Vasile, Zoltan Kovacs.

⁵ *idem art.2*

⁶ *idem art.2*

2. Ce prevede metodologia de organizare a programului național „Școala Altfel” (2016), în esență?

În esență, programul Școala Altfel (ȘA) diferă de școala obișnuită – celelalte 34 de săptămâni de școală – prin două aspecte majore:

- permite un mod de structurare a timpului alocat învățării altfel decât pe lecții de câte 50 de minute;
- permite extinderea spațiului și diversificarea spațiului necesar procesului învățării mult peste limitele gardului școlii.

Toate celelalte aspecte asociate de regulă cu programul ȘA – consultarea elevilor pentru a afla interesele lor, implicarea părinților și a altor persoane din comunitatea școlii – pot fi realizate și în contextul parcurgerii curriculumului național. Dacă doriți, ȘA este ca un CDȘ pentru care scopul s-a stabilit la nivel național.

Din perspectivă didactică, programul ȘA urmărește „să contribuie la dezvoltarea competenței de învățare și a abilităților socio-emoționale în rândul copiilor preșcolari/elevilor. Cadrele didactice vor proiecta, testa și evalua abordări eficiente pentru dezvoltarea acestor competențe și abilități.”⁷ Ca orice scop în oricare program educațional, și în cazul ȘA aceste două obiective trebuie să ghideze toate demersurile manageriale și didactice de proiectare, facilitare, monitorizare și evaluare a învățării în ȘA. Cu alte cuvinte, dacă nu este reliefată clar legătura dintre dezvoltarea competenței de învățare și a abilităților socio-emoționale, pe de o parte, și programul ȘA al unei școli, pe de altă parte, înseamnă că programul acelei școli nu urmărește ceea ce prevede metodologia. De aceea, întrebarea cea mai importantă la care se caută răspuns în cursul pregătirii ȘA este: Care competențe de învățare și abilități socio-emoționale, mai precis, le vom ținti anul acesta? Acestei întrebări i se subsumează apoi altele: Cum va putea ȘA contribui cel mai bine, cel mai eficient la dezvoltarea acestor competențe specifice și abilități? De unde vom ști cât de mult s-au dezvoltat aceste competențe specifice și abilități?

Din perspectiva dezvoltării profesionale a cadrelor didactice, ȘA mai prevede un aspect esențial: îndemnul la experimentare. „Programul național Școala altfel oferă un **spațiu de experimentare** în care atât cadrele didactice, cât și elevii sunt încurajați să își manifeste creativitatea și să îmbine într-un mod atractiv teoria cu aplicațiile ei din viața de zi cu zi, învățarea cu preocupările individuale într-un context favorabil dezvoltării socio-emoționale.”⁸

⁷ idem art.2

⁸ idem art.2

Pentru a se conforma acestei prevederi, în ȘA, cadrele didactice trebuie să propună demersuri noi. Noul se particularizează în cazul fiecărei școli în funcție de practicile sale încetățenite. Nu are rost să „experimentăm” ceea ce știm deja că funcționează. Dacă o școală face ceea ce face deja de multă vreme, înseamnă că nu folosește ȘA ca spațiu de experimentare, cu alte cuvinte, nu se conformează prevederilor metodologiei. De aceea, ȘA face apel la o autoevaluare onestă a colectivului de cadre didactice pentru a stabili împreună ce lucruri noi doresc să testeze. Sunt de testat acele aspecte pe care, în condiții de limitări de timp și spațiu nu le putem testa sau le-am putea testa mai greu. În această privință, în pregătirea ȘA se caută răspuns la întrebarea: Ce vrem să încercăm nou anul acesta?

Câteva mențiuni esențiale:

- Programul ȘA este *al școlii*, nu doar al unui cadru didactic sau al unor grupe de elevi. De aceea, proiectarea ȘA se dorește a fi făcută împreună de către colectivul de profesori, conduși de lideri ai învățării din școală, ținând cont de interesele și preferințele elevilor (pe care școala le explorează ca urmare a unui efort de colectiv) și de resursele disponibile în comunitatea școlii, identificate cu ajutorul părinților și al altor parteneri ai școlii.
- Săptămâna ȘA nu este ruptă de restul anului școlar. Experimentarea cu lucrurile noi⁹ nu se face pentru a avea la ce să ne raportăm în următoarele săptămâni de ȘA. Lecțiile învățate, încercările încununete de succes în ȘA, ar trebui transferate în rutina școlii.
- Programul ȘA este centrat pe dezvoltarea de competențe. Nu se impune niciun conținut pentru dezvoltarea acestor competențe. De aceea, conținuturile propuse de școală pot reflecta îndeaproape interesele elevilor.

3. Ce ne-am propus și ce rezultate au obținut școlile

Prin proiectul „**Se poate Altfel!**”, derulat în perioada octombrie 2017-martie 2018, ne-am propus să sprijinim 3 școli să devină centre de pilotare a unui program integrat și coerent de educație pentru cetățenie economică care să fie aplicat în săptămâna Școala Altfel, utilizând metode specifice învățării non-formale.¹⁰

⁹ *Idem, art.3*

¹⁰ *idem, art.3*

Obiectivele urmărite

- O1.** Creșterea capacității a 3 școli din România de a dezvolta competențe de cetățenie economică¹¹ (CE) la elevi, prin intermediul proiectării, derulării și evaluării unui program integrat de activități de învățare non-formală, în Școala Altfel (ȘA) 2017-2018.
- O2.** Creșterea la peste 2000 a numărului de elevi care participă efectiv în cele 3 școli, în perioada ȘA la activități non-formale pe teme de responsabilitate financiară, dezvoltare socio-emoțională și de trai economic (antreprenoriat sau/și angajabilitate).
- O3.** Creșterea interesului pentru proiectarea unui program de Educație pentru Cetățenie Financiară în Școala Altfel cu alte 6 școli.

Pentru a ne îndeplini obiectivele proiectului am oferit școlilor:

- 1.** un curs de formare pentru echipele constituite din cele 3 școli (componenta: director sau director adjunct, consilier educativ, profesor, părinte, elev), echipe care au avut rolul prevăzut în Metodologie, descris în Ghid
- 2.** mentorat pe toată perioada proiectului (vizite de cunoaștere și discuții telefonice, pe skype cu echipa de implementare; feedback pe documente instrumente; ateliere pentru profesorii interesați să construiască oferta)
- 3.** voluntari în perioada de implementare a programului ȘA
- 4.** sprijin în valoare 1000 de euro pentru materiale educaționale și implementarea de activități non-formale
- 5.** documentare și promovare a exemplurilor de bună practică

¹¹ A Guide to Economic Citizenship Education - Quality Financial, Social and Livelihoods Education for Children and Youth. Copyright 2012, Child and Youth Finance International. Această lucrare este reprodusă și distribuită cu permisiunea Child and Youth Finance International.

Ce s-a realizat din ce ne-am propus

(evidențiat din raportul întocmit de cele 3 școli)

- 1.** Proiectarea, derularea și evaluarea programului național Școala Altfel s-a realizat conform Metodologiei și a Ghidului de implementare
- 2.** Investigarea intereselor elevilor s-a realizat, în 2 din cele 3 școli, utilizând chestionarea online. Un aspect important a fost schimbarea modului de interogare, de la „ce vreți să faceți în ȘA?”, la „ce ați vrea să învățați, ce abilități, deprinderi, atitudini ați vrea să vă dezvoltați în ȘA?” Răspunsurile elevilor au fost centralizate și aduse la cunoștința profesorilor. Numărul elevilor care au răspuns la chestionare a crescut față de anii anteriori
- 3.** Oferta profesorilor a ținut cont, într-o măsură mai mare, de rezultatele investigației
- 4.** Profesorii care au participat la atelierele facilitate de mentorii din program au propus activități specifice educației nonformale
- 5.** A fost creat un soft care permite înscrierea elevilor pe ateliere, pe principiul primul venit- primul servit, ceea ce a permis elevilor să opteze în mod real pentru ceea ce îi interesează (un elev putea să aleagă 5 sau 10 ateliere din 20 sau 40 propuneri). Softul a fost achiziționat de către școlile din proiect, dar și de către alte școli
- 6.** A crescut numărul elevilor implicați în program
- 7.** A crescut gradul de satisfacție al elevilor participanți la program
- 8.** În fiecare școală, un grup de minim 20 de elevi a fost implicat în tot procesul: analiza intereselor elevilor, propunerea de ateliere, organizarea și monitorizarea programului, evaluarea programului.
- 9.** Feedback-ul solicitat elevilor, partenerilor și profesorilor s-a realizat atât prin interviuri realizate de elevi, cât și prin chestionare online, cu centralizarea rezultatelor
- 10.** Numărul partenerilor locali, al voluntarilor și rolul lor în atingerea obiectivelor din program a crescut

- 11.** Gradul de implicare al părinților a crescut în toate școlile, modul de implicare s-a concretizat în oferirea de ateliere, implicare în proiectare, organizare, identificare parteneri locali (în raport cu anii anteriori când implicarea s-a rezumat la sprijin financiar)
- 12.** Organizare evenimente de diseminare (5 evenimente, în 2 școli din 3) la care au participat consilieri educativi sau directori din școlile din județ
- 13.** S-au creat premise bune pentru colaborarea dintre școli (un exemplu este utilizarea softului, comunicarea între echipe, pe grupul de pe facebook)
- 14.** A fost realizată o planificare bugetară, discutarea priorităților de finanțare pentru program, în cadrul Consiliului Profesoral
- 15.** Școlile au fost mai interesate de mediatizarea programului, au apărut 5 articole în presa locală (1 în Suceava, 4 în Caransebeș), au fost postate informații, poze pe site-urile școlilor, pe paginile de facebook ale școlilor, pe blogul FNO, pe pagina de facebook a FNO (Fundația Noi Orizonturi)

4. Provocări și recomandări

Provocări

1. La nivel de leadership

Recomandări

A. cultura organizațională

A. școlile ar trebui să își propună ca obiectiv major formarea unei culturi organizaționale bazate pe cooperare¹² și să prevadă în planul managerial activități concrete care să conducă la atingerea acestui obiectiv.

Concret: activități de tip teambuilding; crearea de condiții pentru întâlnirea echipelor (corelat cu orarul școlii); motivarea participării la proiecte de echipă (modificări la nivel de criterii, indicatori de evaluare în fișa postului)

B. relevanța și scopul programului în economia școlii

B. nu numai pentru programul ȘA e necesar ca liderii școlii, membrii comisiei de implementare a programului ȘA¹³, profesorii și elevii școlii să se asigure că au un limbaj comun, că înțeleg același lucru atunci când discută despre scopul, obiectivele programului și să aibă aceeași determinare în realizarea programului.

Concret: întâlniri de lucru, care să conducă spre această înțelegere, realizate chiar la începutul anului școlar, pentru ca obiectivele programului ȘA să fie parte integrantă din planul managerial al școlii¹⁴. Evaluarea inițială realizată de către fiecare profesor, la începutul anului școlar ar putea fi concepută în așa fel încât ea să fie relevantă și pentru programul ȘA; facilitarea accesului profesorilor la programe de formare în acest sens; diseminarea informațiilor relevante înspre elevi, părinți, comunitate; organizarea de întâlniri cu elevii și părinții, membri ai comunității, în vederea alinierii

C. poziția vizavi de absenteism

C. formularea clară a poziției C.A vizavi de absenteism¹⁵, în vederea respectării prevederilor Metodologiei.

Concret: informarea părinților și elevilor cu privire la procedura de înscriere în catalog a absențelor, în rubrica Purtare¹⁶; corelarea rezultatelor investigației intereselor elevilor cu oferta; asigurarea accesului la ateliere prin decizia individuală a elevului; oferta trebuie să fie echitabilă pentru toți elevii școlii (accesul la unele activități, pentru unii elevi, este limitat din motive financiare), de aceea e importantă bugetarea programului la începutul anului școlar, pentru a avea timp suficient pentru fundraising

¹²Metodologie, art.30-37 propunerea acționează în spiritul competiției între profesori, nu a cooperării

¹³ Ghid de implementare, pg.24

¹⁴ Metodologie, art.15 (prevede data de 10 oct. pentru stabilirea calendarului programului, tocmai pentru includerea lui planul managerial pe anul școlar curent)

¹⁵ Metodologie, art.9

¹⁶ idem, art.22

2. Privitor la procesul de învățare

Provocări

Recomandări

A. al elevilor

A. pornind de la 2 principii: 1. prin programul ȘA se urmărește formarea și dezvoltarea a două competențe¹⁷ 2. programul ȘA este parte din programul de formare și dezvoltare a competențelor

Concret: elevii trebuie să cunoască obiectivele acestui program, să se autoevalueze, să își construiască un plan personal de învățare. Implicarea elevilor să se realizeze și la nivel de școală, în activitățile de proiectare, planificare, organizare, monitorizare și evaluare¹⁸; profesorii să ajute elevii să transfere ceea ce se învață de la disciplină spre activitățile din ȘA și invers.

B. al profesorilor

B. programul ȘA oferă profesorilor posibilitatea de a experimenta. Pentru a avea curajul de a experimenta este de dorit ca la nivel de unitate școlară să existe deschidere spre experimentare (eroarea nu este sancționată, dezbaterile sunt apreciate, cooperarea între profesori este susținută, recunoașterea faptului că nu știm să fie apreciată și să se ofere sprijin pentru cei care nu reușesc singuri, nu știu, nu pot).

Concret: analiza nevoilor de formare ale profesorilor, ofertă de formare corelat cu rezultatele analizei; analiza SWOT a programului în vederea construirii unei strategii de acțiune pe anul școlar viitor; identificarea profesorilor resursă și sprijinirea lor în realizarea de activități de diseminare, workshop-uri pentru colegi; discuții 1-1 între lideri-profesori care nu reușesc să pună în practică ceea ce școala își propune, pentru a identifica nevoia de învățare și a oferi suport pentru schimbare.

¹⁷ *idem*, art.2

¹⁸ *idem*, art.6

3. Privitor la rolul Consilierului educativ

Provocări

Recomandări

Conform Metodologiei și Ghidului¹⁹, rolul Consilierului educativ s-a redus într-un anumit fel, el nu mai este singurul responsabil de program. În ghid se propune o echipă²⁰ din care poate face parte Consilierul educativ, alături de cel puțin un Director, de profesorul responsabil cu orarul școlii, de alți profesori, părinți și elevi. Dacă Consiliul Profesorilor Școlii decide componența echipei, păstrarea așteptărilor vizavi de Consilierul educativ trebuie să se modifice.

Concret: echipa are nevoie de întâlniri periodice, propunem încă de la începutul anului școlar, indiferent de perioada propusă pentru program; echipa are nevoie de suportul conducerii, în acest sens, Directorul școlii trebuie să fie prezent la întâlnirile echipei, iar deciziile echipei sunt susținute public de către acesta; rolurile și sarcinile în echipă trebuie să fie clar delimitate și cunoscute de toți cei implicați în program (școală, comunitate); termenele prevăzute de comisie sunt obligatorii pentru toți cei implicați în program, pentru aceasta se beneficiază de suportul Conducerii școlii. La nivel de comisie sugerăm:

- alegeți în grupul de lucru persoane care sunt motivate să lucreze în program și cunoașteți-le motivația și interesele, abilitățile și distribuiți sarcini în funcție de această cunoaștere
- realizați o întâlnire de cunoaștere și de stabilire a modului de lucru, comunicare, program întâlnire, distribuire sarcini, responsabilități, termene limită
- utilizați mijloace online de comunicare - grup închis pe facebook, skype, alte variante care să vă ajute în situațiile în care nu puteți organiza întâlniri față în față
- utilizați metode de decizie rațională, prin consens și mai rar prin vot
- împuterniciți tinerii cât mai mult posibil
- lăsați loc erorii, e un pas în cunoaștere, face parte din procesul de învățare

¹⁹ Metodologie, art.15

²⁰ Ghid de implementare, pg.24

A. rolul elevilor

A. elevii învață nu numai prin participarea la atelierele din cadrul programului, ci și prin implicarea în organizarea programului.

Concret: elevii pot participa la procesul de chestionare a intereselor elevilor, la centralizarea și interpretarea rezultatelor, pot propune ei ateliere, pot facilita ateliere, pot realiza activități de fundraising pentru a obține resursele necesare programului ȘA, pot monitoriza desfășurarea activităților din timpul ȘA, pot realiza proiecte de diseminare a programului; pot identifica persoane sau organizații sau instituții care să devină parteneri în program; pot acționa ca voluntari pentru alte școli care desfășoară programul în aceeași perioadă; pot realiza interviuri pentru obținerea de feedback de la parteneri; pot fi implicați în procesul de evaluare, atât în calitate de respondenți, cât și în proiectarea evaluării, realizarea evaluării și centralizarea datelor.

B. rolul părinților

B. părinții²¹ pot fi implicați în program, nu numai prin oferirea de suport financiar pentru activități sau pentru formularea de feedback.

Concret: părinții să fie membri în echipa de organizare; părinții pot să propună ateliere, pot facilita împreună cu profesorii, făcând echipă cu aceștia sau cu elevii; părinții pot identifica parteneri în comunitate; pot organiza evenimente de întâlnire cu posibili parteneri din comunitate; pot monitoriza; părinții pot participa la procesul de evaluare, atât în calitate de respondenți, cât și în proiectarea evaluării, realizarea evaluării. Părinții pot disemina exemplele de bună practică în cadrul întâlnirilor AP, pentru a stimula implicarea unui număr tot mai mare de părinți etc.

C. parteneriate reale

C. Fie prin intermediul părinților, fie pe baza identificării nevoii de sprijin, școala poate căuta parteneri în comunitate. De exemplu, dacă elevii doresc să învețe cum se acordă primul ajutor sau doresc să înțeleagă cum se iau decizii la nivelul administrației locale etc, profesorii pot ei înșiși, cu ajutorul părinților sau centralizat, cu ajutorul conducerii școlii să identifice specialiști în comunitate, care să poată oferi acest sprijin. De regulă parteneriatele se încheie de către școală pentru că există această cerință în standardele de evaluare a unei școli, dar de multe ori ele sunt doar pe hârtie. Cu ocazia acestui program, pornind de la analiza nevoilor școlii (venită din analiza nevoilor și intereselor de învățare ale elevilor și din solicitările de sprijin formulate de profesori), conducerea școlii poate încheia parteneriate reale cu persoane fizice sau juridice din comunitate, pe care, ulterior să le mențină sau chiar dezvolte. Un parteneriat este real atunci când el se încheie pentru a rezolva o problemă pe care nu o putem rezolva în lipsa lui, fiecare partener are roluri, sarcini și responsabilități ce trebuie inițial negociate. De cele mai multe ori partenerii din comunitate nu sunt calificați didactic, psiho-pedagogic, ei sunt specialiști într-un domeniu și au cunoștințe de specialitate pe care le pot transmite, rar se întâmplă să știe și cum să o facă. De aceea este foarte important ca, înainte de activitatea cu elevii, profesorul să lucreze împreună cu acest specialist la designul activității. De exemplu, dacă chemăm un specialist de la o bancă pentru a le vorbi copiilor despre conturi bancare, credite etc, pentru ca specialistul respectiv să nu intre într-un proces de vânzare de carduri sau credite, profesorul va construi un design al atelierului, unde urmărește anumite obiective de învățare, îl va prezenta specialistului explicându-i rolul său, îi va descrie și explica ce se urmărește prin activitatea propusă și îl va ajuta să își pregătească intervenția, astfel încât să se facă înțeles de elevi (nivel de vârstă) și să sprijine învățarea.

²¹Metodologie, art.7, al. 1,2,3

Conform Metodologiei, cadrele didactice, părinții și elevii „se vor asigura de existența resurselor necesare, având acces la infrastructura și logistica școlii. În implementarea programului pot fi utilizate și resurse extrabugetare”. Este evident că realizarea programului ȘA implică cheltuieli mai mari decât alocarea bugetară²², dar, pentru a schimba ceva la nivel de școală, iar apoi la nivel de sistem școlar este necesar să acționăm diferit decât am făcut până acum.

Concret: fiecare propunător de atelier în ȘA să elaboreze fișa de buget care trebuie să conțină la *cheltuieli*, următoarele elemente:

- spațiu (în școală sau în afară - chirie, taxă intrare)
- mijloace fixe necesare realizării activităților (videoproiector, tablă inteligentă, softuri educaționale, flipchart, ustensile laborator, laptop, sală computere etc)
- consumabile (hârtie, markere, creioane, pixuri, diferite substanțe chimice, jocuri, jucării, materiale de bricolaj etc)
- transport/cazare
- resursă umană (voluntar sau specialist plătit)

iar la *venituri*, ar trebui să conțină următoarele rubrici:

- bugetul școlii
- cheltuieli suportate de familia elevului
- sponsorizări
- acțiuni de fundraising
- donații ale profesorilor
- voluntari

Evident, acolo unde este cazul, se va indica cantitatea și valoarea financiară. Centralizarea, la nivel de școală, a bugetelor; elaborarea unui plan de acțiune, parte din planul managerial al școlii, pentru obținerea de venituri care să acopere cheltuielile, reducând pe cât posibil contribuția financiară a familiei și a profesorilor. Decizia cu privire la perioada de implementare a programului ar fi bine să fie luată ținând cont și de timpul necesar pentru procurarea resurselor, disponibilitatea voluntarilor, partenerilor (organizații, instituții).

²² Metodologie, art.7, al. 3

A. șanse egale

Școala Altfel are nevoie de resurse²³. Mult mai mult decât școala obișnuită, ȘA nu se poate realiza în absența unor resurse în plus față de cele disponibile în restul anului școlar. Aceste resurse sunt cu atât mai necesare cu cât școala este într-o comunitate mai defavorizată. Utilizarea unor noi resurse poate face ea însăși obiectul experimentării în ȘA.

A. pentru a asigura șanse egale, este evident că școlile din comunitățile defavorizate au nevoie de resurse în plus față de celelalte școli²⁴; elevii care provin din familii cu dificultăți financiare au nevoie de sprijin în plus; școlile care nu găsesc în comunitatea locală parteneri, specialiști în comunitatea locală au nevoie de sprijin în plus.

Concret: raportul realizat de școli și înaintat spre ISJ să includă și fișa de buget centralizată la nivel de școală; lista cu parteneriatele să menționeze acțiunile concrete ale partenerilor din program. ISJ, pe baza analizei comparate a bugetelor și a partenerilor, să acționeze pentru a se respecta principiul egalității de șanse; accesul la internet pentru școlile din mediul rural; construcția unui site care să ofere resurse educaționale pentru profesori, dar care să faciliteze și întâlnirea cererii, de exemplu de parteneri, voluntari, specialiști (din partea școlilor) cu oferta (din partea comunității). Școlile să organizeze evenimente de diseminare de exemple de bună practică, dar, pentru a se stimula schimbul de idei și dezvoltarea comunității de practică este necesar a se renunța la competiția dintre profesori, școli. Adoptarea unei școli din mediul rural, de către o școală din urban și realizarea programului ȘA simultan. Realizarea, de către întreaga școală a unui proiect de învățare prin serviciu adus comunității, în care beneficiari pot fi școli aflate în medii defavorizate. Sprijin financiar pentru cursuri de formare ale profesorilor în învățare experiențială, PBL (project based learning), SLP (service learning project), debate, advocacy, fundraising, teatru etc. Apelul școlilor la finanțare din partea Primăriei²⁵, din bugetul alocat programelor educative.

B. poziția MEN față de program

B. MEN ar fi de dorit să formuleze o poziție clară vizavi de **finanțarea programului**²⁶; să opereze modificări/clarificări/proceduri la nivelul **administrării fondurilor extrabugetare ale școlii**²⁷, care să permită încasarea banilor din activități de tip fundraising și utilizarea banilor obținuți în aceste campanii, a donațiilor, sponsorizărilor în bani, pentru susținerea programului- prin proceduri simple, clare, eficiente, transparente.

MEN ar fi de dorit să revizuiască **procedura de deplasare a elevilor**²⁸ în afara unității școlare, pentru că actuala procedură reduce drastic motivația realizării de activități în afara perimetrului școlii.

MEN ar fi de dorit să ia în considerare faptul că unele ateliere pot fi livrate de alte persoane²⁹ decât cadrele didactice (părinți, elevi, voluntari din comunitate), iar la aceștia se apelează, uneori, pentru a acoperi lipsa cadrelor didactice (profesorii titulari în două sau mai multe școli, unde programul ȘA nu e simultan; profesori în concedii medicale, implicați în alte programe sau proiecte etc)

²³Legea Educației Naționale nr.1/2011, art.111, al.1 lit.H

²⁴Legea Educației Naționale nr.1/2011, art.111, al 1, lit.a Programul Școala Altfel este un program național, în consecință finanțarea per elev calculată la nivel de activitate curentă pentru celelalte săptămâni de școală nu acoperă nevoile specifice acestui program și, așa cum prevede articolul menționat, programul ar trebui să primească finanțare

²⁵Legea Educației Naționale nr.1/2011, art. 103, al. 2 și art. 105, al. 2, lit.H

²⁶Idem 23, 24

²⁷Legea Educației Naționale nr.1/2011, art. 108

²⁸O.M.E.N.C.Ș nr.3637/12.04.2016 și procedura operațională a ISJ construită pe baza ordinului

²⁹Metodologie, art. 19, al 2, pct.c